RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

ORTA ÇAĞ III
Ticaret ve şehirleşme dönemi

KARACAN

ORTA ÇAĞ III Ticaret ve şehirleşme dönemi

24

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. Ali İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENİO ZOPPI**

Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**
Satış Müdürü: **ALİ ALPASLAN**

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20.2.1984 tarih ve 01771 sayılı kararı ve ek 3.4.1984 tarih ve 2152 sayılı kararı ile ilk 5 sayısı özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edilmiş olup, bu sayısı da onaya sunulmuştur.

Renk Ayrımı: **ÇALİ GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASIMEVİ**
Adres: **KARACAN YAYINLARI,** Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 527 00 34 - 526 69 00
Fiyatı: 250 TL/Kıbrıs'ta: 330 TL

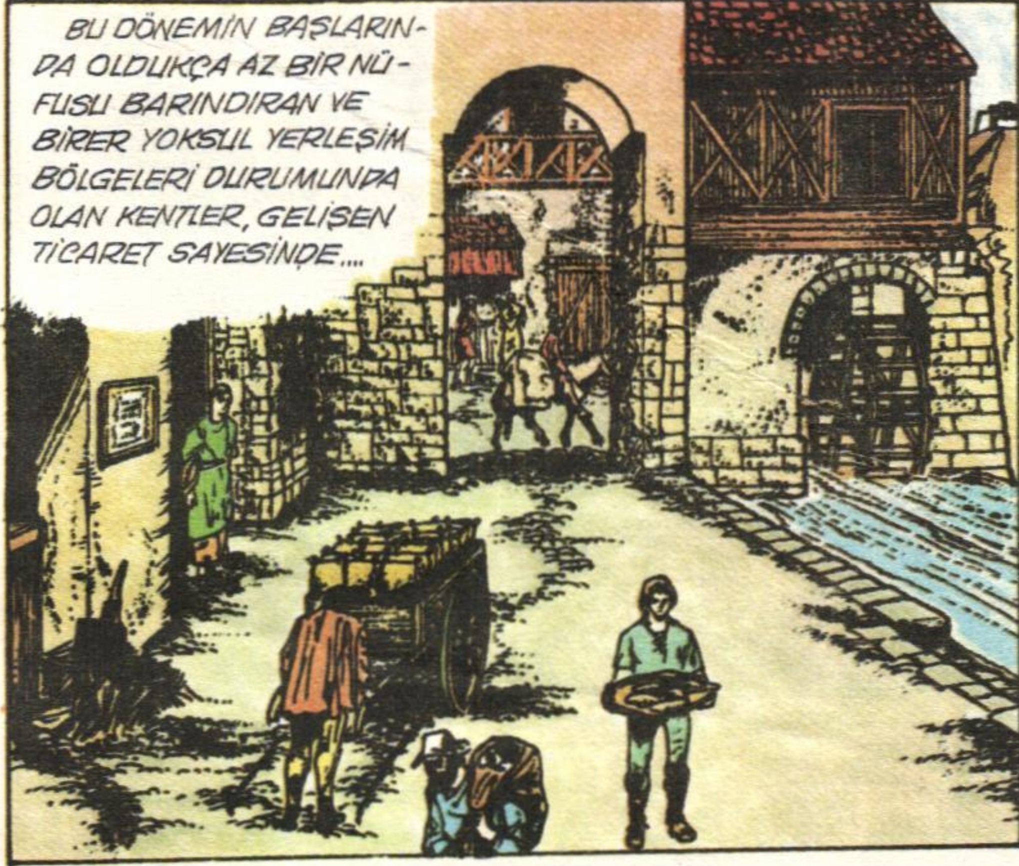

TİCARET VE ŞEHİRLEŞME DÖNEMİ

TİCARET VE ŞEHİRLEŞME DÖNEMİ

BİR YANDAN NÜFUS BÜYÜK BİR HIZLA ARTARKEN, DİĞER YANDAN GENİŞLEYEN COĞRAFİ VE TİCARİ SINIRLARLA BİRLİKTE, DEREBEYLİK DÖNEMİNİN EKONOMİK, SOSYAL VE SİYASİ YAPISI DA BAZI DEĞİŞİKLİKLERE UĞRAMAKTAYDI.

BU DÖNEMİN BAŞLARINDA OLDUKÇA AZ BİR NÜFUSU BARINDIRAN VE BİRER YOKSUL YERLEŞİM BÖLGELERİ DURUMUNDA OLAN KENTLER, GELİŞEN TİCARET SAYESİNDE....

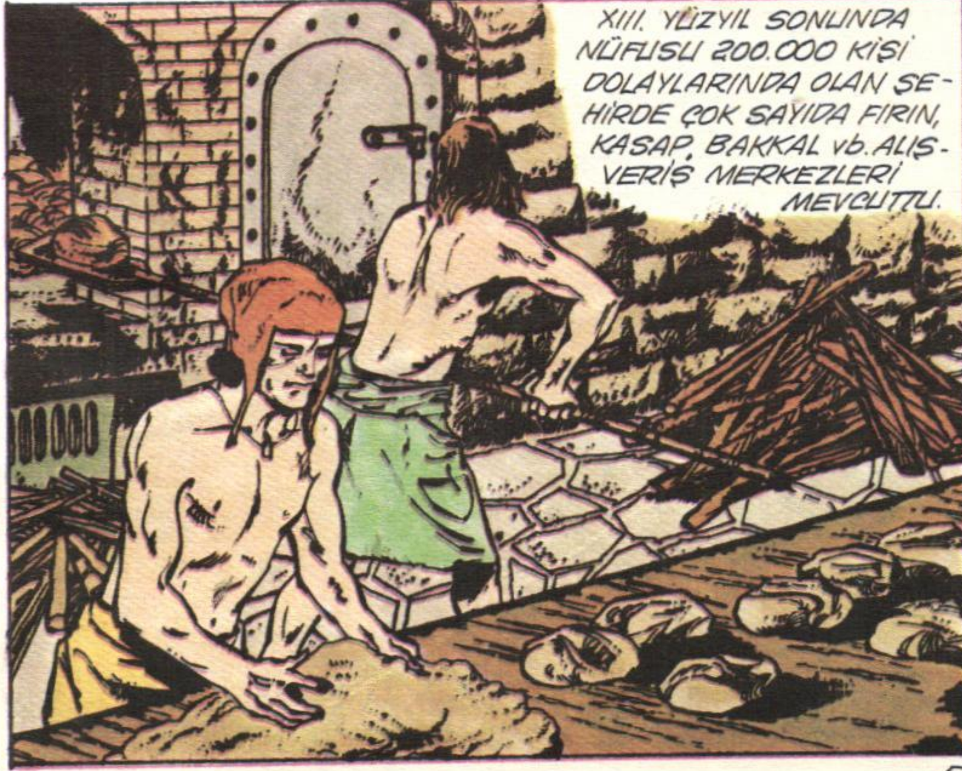

...YENİDEN CANLILIK KAZANDILAR. KIRSAL KESİMLERDE ÜRETİLEN TARIM ÜRÜNLERİ, BÜYÜK ŞEHİRLERDE PAZARLANIR, KÖYLÜLER BUNLARIN KARŞILIĞINDA ŞEHİRLİ ESNAFTAN MAMUL YA DA YARI MAMUL ÜRÜN SATIN ALIRLARDI.

3

AVRUPA'DA KURULMUŞ
OLAN BELLİ BAŞLI TİCARET
MERKEZLERİ; VENEDİK,
AMALFİ, PİZA, CENOVA VE
HAMBOURG'DU.

BURALARDAN YELKENLİLERE YÜKLE-
NEN MALLAR, NEHİRLER ARACILIĞIY-
LA TİCARETİN MERKEZİ DURU-
MUNDA OLAN CHAMPAG-
NE (ŞAMPAYN) KONTLU-
ĞUNA GETİRİLİR VE
BURADA KURULAN PANA-
YIRLARDA SATIŞA
SUNULURDU.

KARAYOLU TAŞIMACILIĞI ALANINDA İSE ALPLER'DE YER ALAN SAİNT-GOTHARD (SEN-GOTAR) GEÇİDİNDEN YARARLANILIRDI. LOMBARDİYA ŞEHİRLERİNDEN MİLANO, BU GEÇİTTEN OLUMLU YÖNDE ETKİLENEN MERKEZLERİN BAŞINDA GELMEKTEYDİ.

XIII. YÜZYIL SONUNDA NÜFUSU 200.000 KİŞİ DOLAYLARINDA OLAN ŞEHİRDE ÇOK SAYIDA FIRIN, KASAP, BAKKAL vb. ALIŞ-VERİŞ MERKEZLERİ MEVCUTTU.

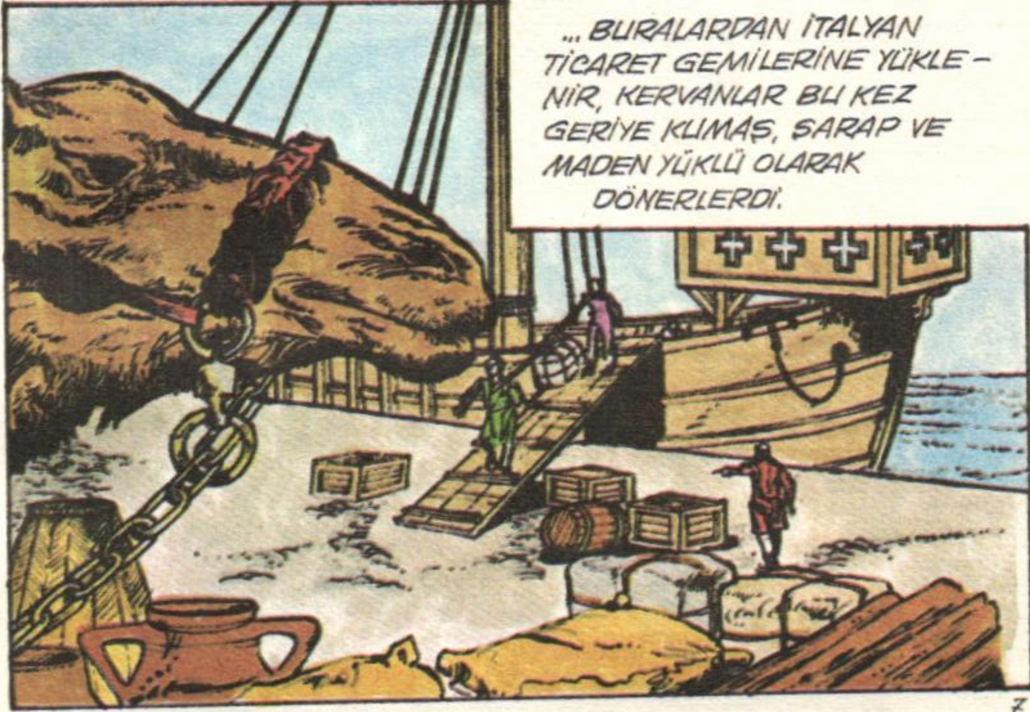
5

ANCAK TİCARİ TAŞIMACILIKTA GENELLİKLE DENİZ YOLU TERCİH EDİLİRDİ. PUSULANIN İCADIYLA BİRLİKTE HARİTACILIĞIN GELİŞMESİ VE YENİ BİR DÜMEN SİSTEMİNİN BULUNMASI SONUCU, DENİZCİLİK ALANINDA BÜYÜK İLERLEMELER KAYDEDİLDİ.

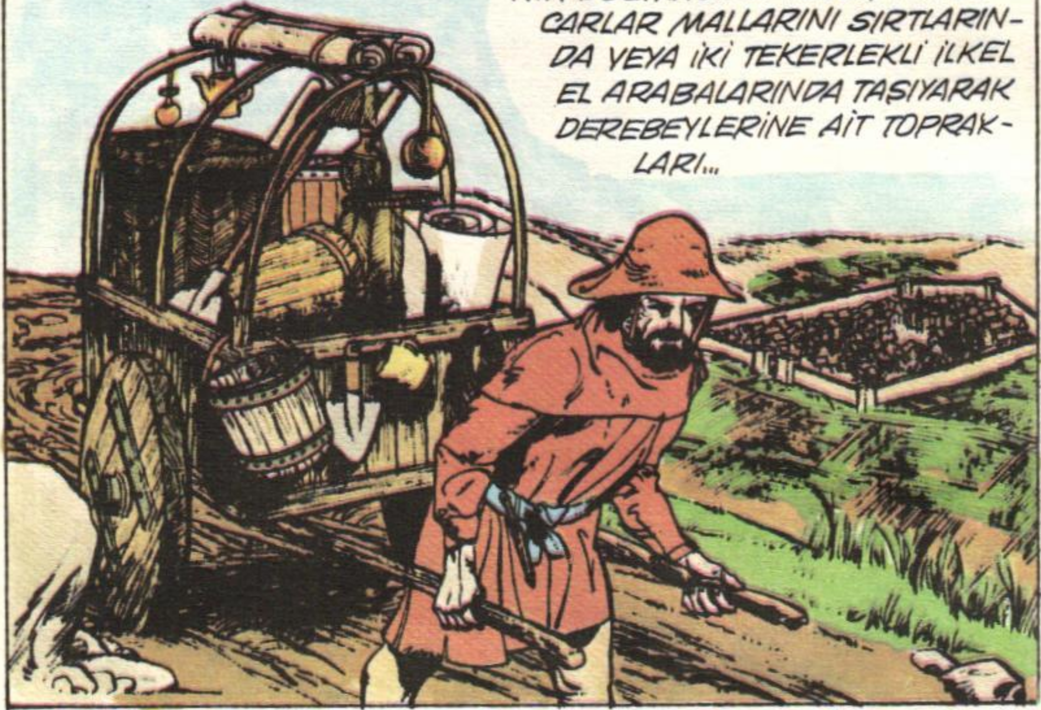

GEMİLERİN YÜK TAŞIMA KAPASİTELERİ ARTIRILDI. KUZEY DENİZLERİNDE SEYREDEN "KOGGE" ADLI BÜYÜK GÖVDELİ GEMİLER VE VENEDİKLİLERİN "GALER" ADINI VERDİKLERİ İKİ DİREKLİ HAFİF GEMİLERİ, 500 TONLUK BİR TAŞIMA KAPASİTESİNE SAHİPTİLER.

6

UZAK-DOĞU VEYA ANADOLU'DAN KERVANLAR ARACILIĞIYLA KEFÂ, AKKÂ, İSKENDERİYE VE FOÇA (FOKAİA) LİMANLARINA GETİRİLEN ÇEŞİTLİ BAHARAT, FİLDİSİ, HALI VE İNCİ....

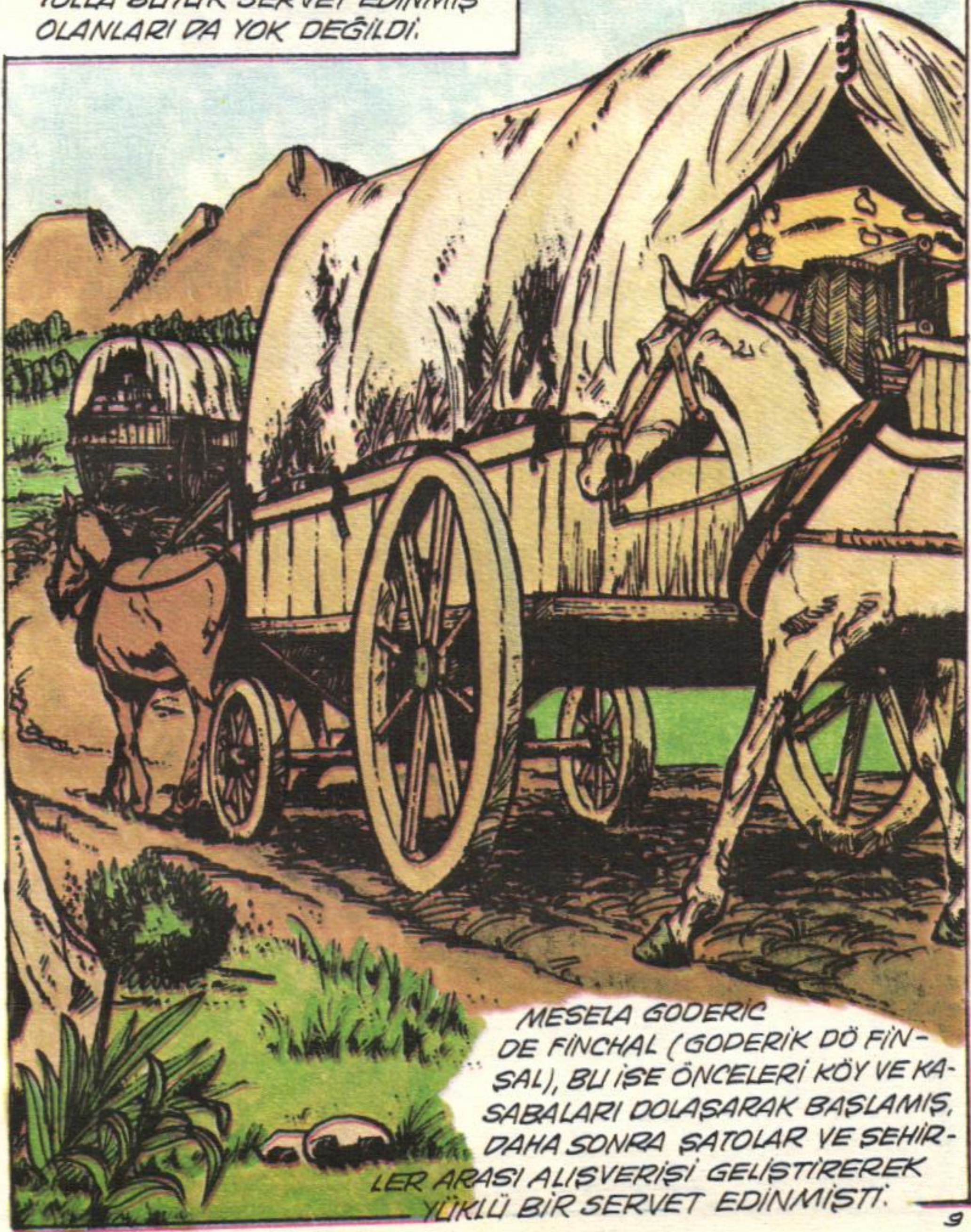

... BURALARDAN İTALYAN TİCARET GEMİLERİNE YÜKLENİR, KERVANLAR BU KEZ GERİYE KUMAŞ, ŞARAP VE MADEN YÜKLÜ OLARAK DÖNERLERDİ.

7

GELİŞEN TİCARET, FEODAL TOPLUMDA YENİ BİR TÜCCAR SINIFININ DOĞMASINA YOL AÇTI. TÜCCARLAR MALLARINI SIRTLARINDA VEYA İKİ TEKERLEKLİ İLKEL EL ARABALARINDA TAŞIYARAK DEREBEYLERİNE AİT TOPRAKLARI...

... BİR BAŞTAN BİR BAŞA DOLAŞIRLAR. ONLARIN BU MACERALI YOLCULUKLARI, YERLEŞİK TOPLUM DÜZENİNE ALIŞMIŞ DİĞER KESİMLERCE ŞAŞKINLIKLA KARIŞIK HAFİF BİR KÜÇÜMSEME İLE KARŞILANIRDI.

8

GEZGİN SATICILARI BEKLEYEN EN BÜYÜK TEHLİKE HAYDUTLARDI. BUNUNLA BİRLİKTE HAYDUTLARIN SALDIRISINA UĞRAYIP MALLARI YAĞMALANAN ÇOK SAYIDA TÜCCARIN YANI SIRA BU YOLLA BÜYÜK SERVET EDİNMİŞ OLANLARI DA YOK DEĞİLDİ.
MESELA GODERIC DE FINCHAL (GODERİK DÖ FİNSAL), BU İŞE ÖNCELERİ KÖY VE KASABALARI DOLAŞARAK BAŞLAMIŞ, DAHA SONRA ŞATOLAR VE ŞEHİRLER ARASI ALIŞVERİŞİ GELİŞTİREREK YÜKLÜ BİR SERVET EDİNMİŞTİ.
9

BİR ASIR SONRA NİCOLO (NİKOLO) VE MAFFEO POLO ADLI VENEDİKLİ GEMİCİ İKİ KARDEŞ, BİZANS'A DOĞRU YAPTIKLARI GEZİYİ UZATARAK GÜNEY RUSYA'DA KURULMUŞ OLAN ALTINORDU DEVLETİ İLE TİCARET YAPMAYA KARAR VERDİLER.
BUNUN ÜZERİNE KIRIM SAHİL- LERİNDE DEMİRLEDİKLERİ GEMİLE- RİNDEN ATLARA ATLAYARAK ALTI- NORDU DEVLETİ'NİN VOLGA KIYILARIN- DA KURMUŞ OLDUĞU KARARGÂHA AYAK BASTILAR. ALTINORDU HAKANI O SIRADA İLHANLI HÜKÜMDARI İLE SAVAŞ HALİNDE BULUNUYORDU.
10

SAVAŞ NEDENİYLE DÖNÜŞ YOLUNUN KAPANDIĞINI GÖREN İKİ KARDEŞ, HAKANI SARAYINDA ZİYARETE KARAR VERDİLER.

DAHA SONRA TÜRKMENLERİN YAŞADIKLARI TOPRAKLAR BOYUNCA YAPTIKLARI UZUN YOLCULUK, ONLARIN AMUDERYA NEHRİNE ULAŞMASINI SAĞLADI. BU NEHİR YOLUNU İZLEYEREK....

11

... BUHARA KENTİNE VARDILAR. TÜRKİSTAN'IN BU HARİKULADE KENTİNDE KALDIKLARI ÜÇ YIL ZARFINDA MOĞOL HÜKÜMDARI KUBİLAY HAN'LA TANIŞMA FIRSATINI ELDE ETTİLER.

HANIN ELÇİSİ TARAFINDAN SARAYA DAVET EDİLEREK MOĞOL TOPRAKLARINA AYAK BASTILAR.
12

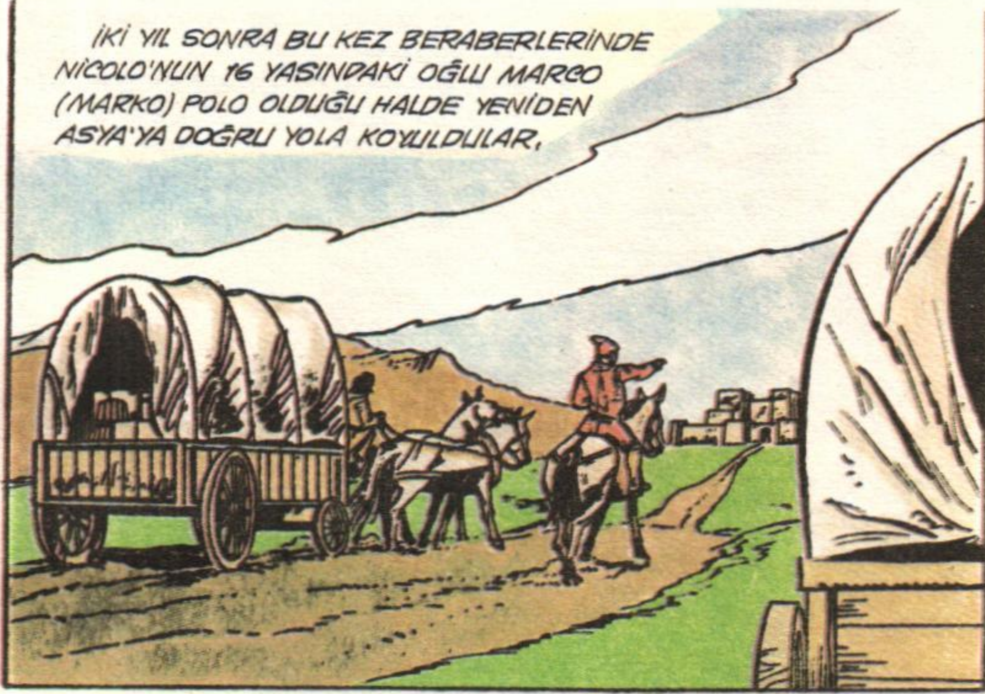

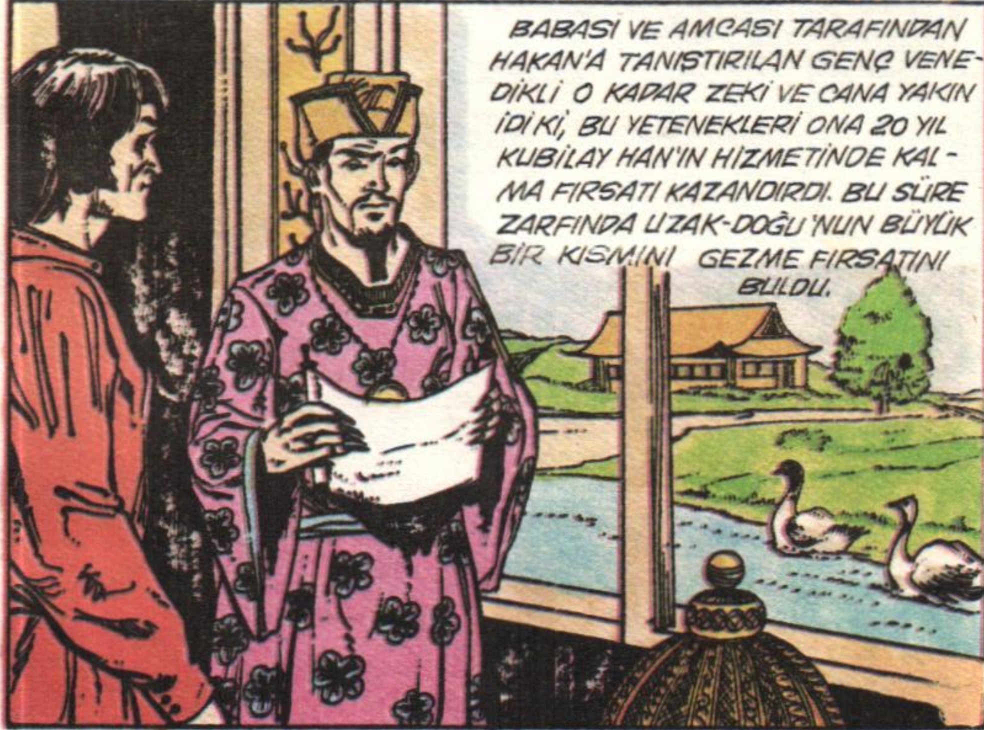
KUBİLAY HAN ONLARI BÜYÜK BİR ALAKAYLA KARŞILADI VE KENDİLERİNE GELENEK-GÖRENEKLERİ, İDARE BİÇİMLERİ VE DİNLERİ HAKKINDA ÇEŞİTLİ SORULAR SORDU. POLO KARDEŞLER TÜRKİSTAN'DA KALDIKLARI SÜRE ZARFINDA DİL KONUSUNDAKİ BİLGİLERİNİ BİR HAYLİ İLERLETMİŞ OLDUKLARINDAN, HAKANA KENDİ DİLİNDE AÇIKLAMALARDA BULUNDULAR. HAKAN DAHA SONRA PAPA İLE DİPLOMATİK İLİŞKİ KURMAK ARZUSUNDA OLDUĞUNU BİLDİRDİ...

...VE KENDİLERİNE PAŞAPORT YERİNE GEÇMEK ÜZERE ALTIN BİR TABLET VERDİ. BU TABLET SAYESİNDE MOĞOL TOPRAKLARINDA SERBESTÇE VE GÜVENLİK İÇİNDE SEYAHAT EDEBİLECEKLER VE....

...HER TÜRLÜ KONUKSEVERLİĞE TANIK OLACAKLARDI.
NİTEKİM YOLA ÇIKAN POLO KARDEŞLER ÜÇ YIL SONRA AKKÂ LİMANINA ULAŞMAYI BAŞARDILAR. BURADA PAPA'NIN ÖLDÜĞÜNÜ ÖĞRENDİLER. BUNUN ÜZERİNE VENEDİK'E DOĞRU YELKEN AÇTILAR.

14

İKİ YIL SONRA BU KEZ BERABERLERİNDE NİCOLO'NUN 16 YAŞINDAKİ OĞLU MARCO (MARKO) POLO OLDUĞU HALDE YENİDEN ASYA'YA DOĞRU YOLA KOYULDULAR.

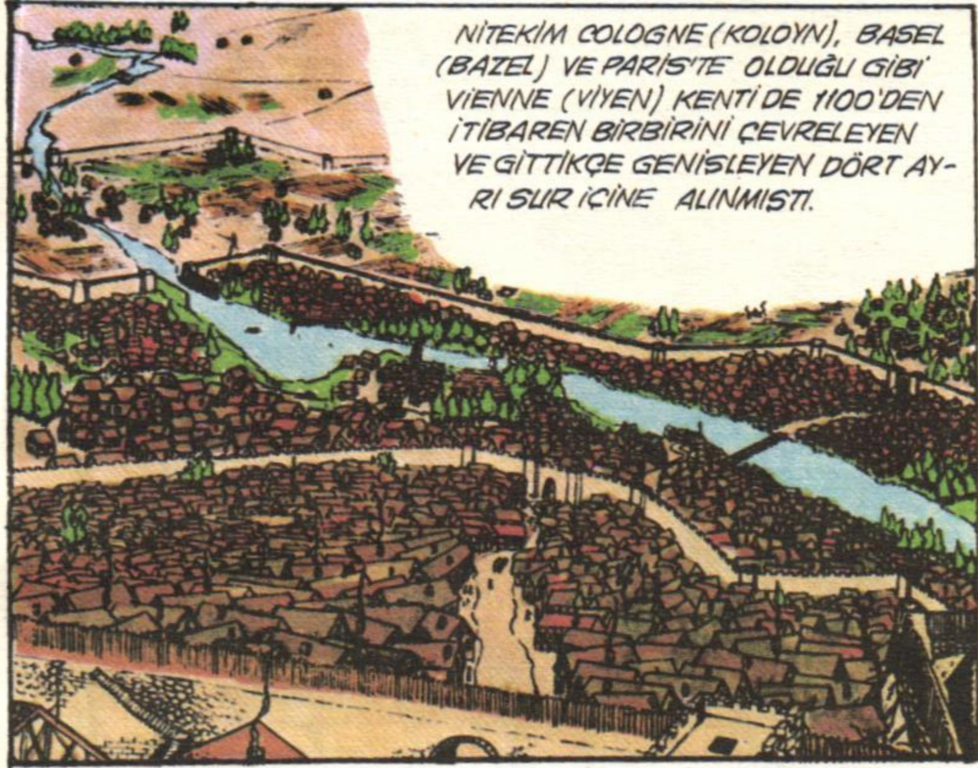

BABASI VE AMCASI TARAFINDAN HAKAN'A TANIŞTIRILAN GENÇ VENE-DİKLİ O KADAR ZEKİ VE CANA YAKIN İDİ Kİ, BU YETENEKLERİ ONA 20 YIL KUBİLAY HAN'IN HİZMETİNDE KAL-MA FIRSATI KAZANDIRDI. BU SÜRE ZARFINDA UZAK-DOĞU'NUN BÜYÜK BİR KISMINI GEZME FIRSATINI BULDU.

15

MARCO POLO'NUN BU GEZİLERİ SIRASINDA KALEME ALDIĞI UZAK-DOĞU'NUN GELENEK VE GÖRENEKLERİYLE YAŞAM BİÇİMLERİNİ VE DİNLERİNİ KAPSAYAN XIV. YÜZYILA AİT ESERİ, GÜNÜMÜZDE DE EN GEÇERLİ KAYNAK OLARAK ÖNEMİNİ KORUMAYA DEVAM ETMEKTEDİR.

GELELİM ORTAÇAĞ AVRUPA'SINA: BU DÖNEMDE NÜFUSA PARALEL OLARAK ŞEHİRLERİ KORUYAN SURLARIN DA YÜKSELDİĞİ GÖZLENMEKTEDİR.

16

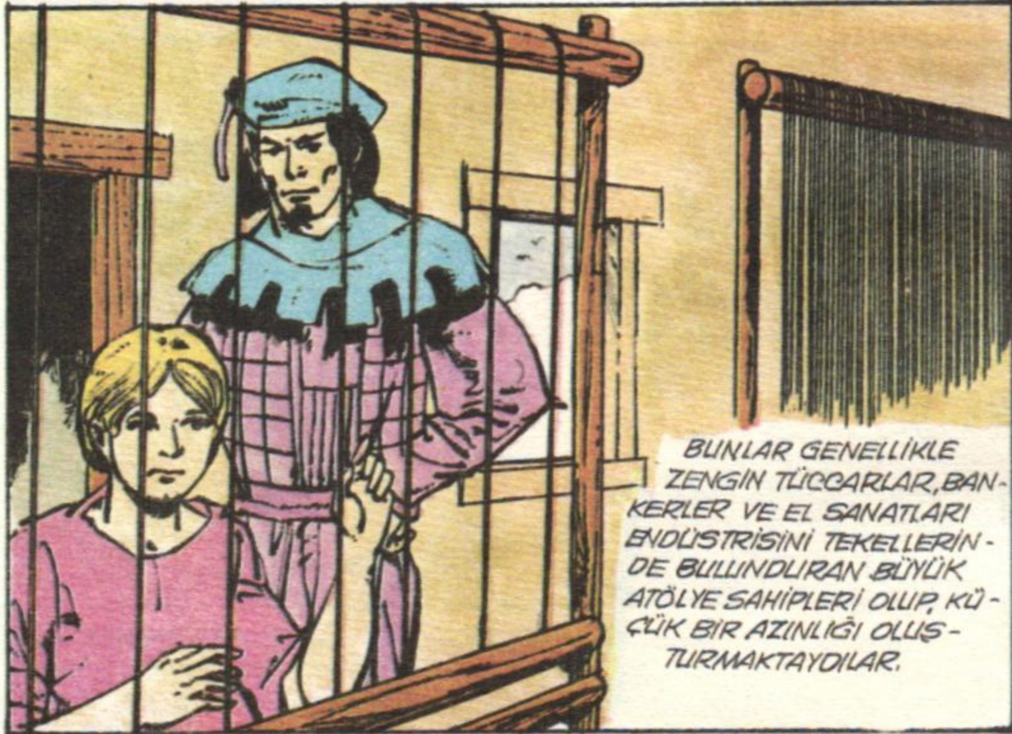

ŞEHİRLİLERDEN OLUŞAN BURJUVA SINIFININ ORTAYA ÇIKMASIYLA BİRLİKTE ESKİ FEODAL TOPLUMUN SOYLULAR, RAHİPLER VE SERFLERDEN OLUŞAN YAPISI DA DEĞİŞİKLİĞE UĞRAMAKTA GECİKMEDİ.

17

BURJUVAZİ DE ZAMANLA KENDİ ARASINDA SINIFLARA AYRILDI. XIII. YÜZYILDA EN ZENGİN VE GÜÇLÜ SINIFI "PATRICIUS"LAR OLUŞTURMAKTAYDI.

BUNLAR GENELLİKLE ZENGİN TÜCCARLAR, BANKERLER VE EL SANATLARI ENDÜSTRİSİNİ TEKELLERİNDE BULUNDURAN BÜYÜK ATÖLYE SAHİPLERİ OLUP, KÜÇÜK BİR AZINLIĞI OLUŞTURMAKTAYDILAR.

18

ZAMANLA SEHİR YÖNETİMİNİ ELLERİNE GEÇİREREK SOYLULAR VE KİLİSE ALEYHİNDE BAZI HAKLAR ELDE ETTİLER.

PATRİCİUS'LARDAN SONRA SIRAYI, KALA-BALIK BİR KESİMİ OLUSTURAN KÜÇÜK TÜCCAR VE ESNAF ALIRDI. BUNLAR GELİS-MELERİNİN PATRİCİUS'LAR TARAFINDAN ENGELLENDİĞİ KANISINDAYDILAR.
19

BU NEDENLE ÇIKARLARINI KORUMAK AMACIYLA BİR ARAYA GELEREK GÜÇLÜ BİR ESNAF LONCASI OLUŞTURDULAR. ANCAK YİNE DE ÜRÜNLERİNİN PAZARLANMASI KONUSUNDA HAMMADDEYİ ELLERİNDE BULUNDURAN PATRICIUS'LARIN DENETİMİ ALTINDAYDILAR.
AZINLIĞI OLUŞTURAN BİR BAŞKA GRUP, MADDİ AÇIDAN FAZLA BİR ZENGİNLİĞE SAHİP OLMAMALARINA RAĞMEN, GEREK BİLGİ VE BECERİLERİ, GEREKSE İDARİ VE DİNİ KONULARDAKİ GÖREVLERİ NEDENİYLE ÖNEMLİ BİR SAYGINLIĞA SAHİP OLAN KESİMDİ.
20

ASIL BÜYÜK ÇOĞUNLUĞU ÜCRETLİLER, GÜNDELİKÇİLER, EV HİZMETİNDE ÇALIŞANLAR MEYDANA GETİRİRDİ. EN SON SIRAYI İSE AKTÖRLER, SOYTARILAR, DİLENCİLER VE SUÇLULAR ALIRDI.
XIII. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA KUZEY AVRUPA'DA....

...İTALYA'NIN BİR BÖLÜMÜNDE VE ÇOK SAYIDA FLAMAN VE FRANSIZ KENTİNDE LONCALARLA PATRİCİUS'LAR ARASINDA KANLI ÇATIŞMALAR MEYDANA GELDİ. BUNLARIN İÇİNDE EN ŞİDDETLİSİ, BUGÜN BELÇİKA SINIRLARI İÇİNDE YER ALAN HUY (HUİ) KENTİNDE MEYDANA GELEN ÇARPIŞMAYDI.

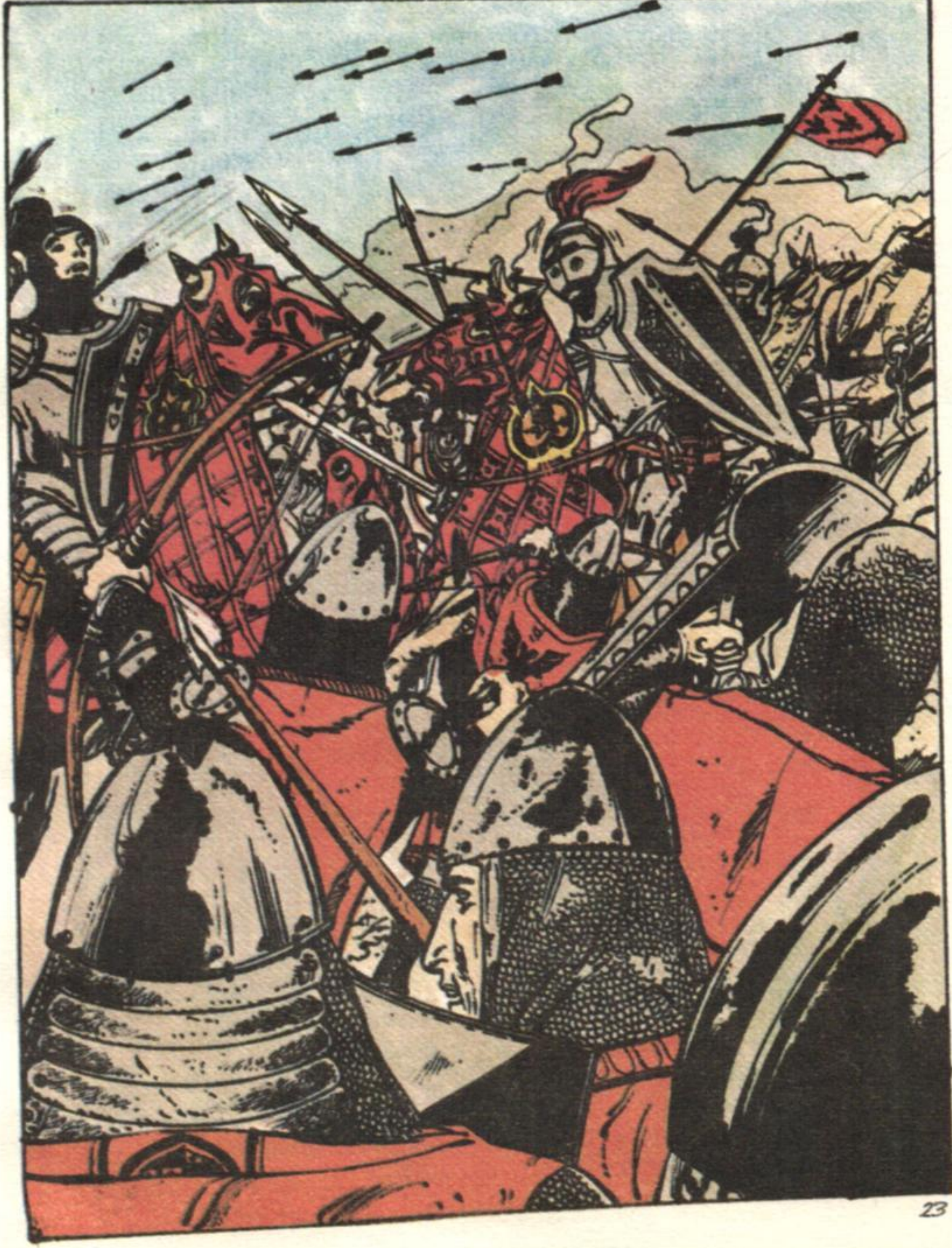
21

ŞEHRİ YÖNETEN PATRICIUS'UN OLİGARŞİK (İKTİDARIN AZINLIĞIN ELİNDE BULUNDUĞU) BİR YÖNETİM KURMAK İSTEMESİ ÜZERİNE PİSKOPOS BAŞKANLIĞINDA OLUŞAN BİR LONCA KURULU...

...1298'DE İSYANI BAŞLATTI. İSYANIN KISA SÜREDE BÜTÜN FLANDRES (FLANDR) KONTLUĞUNA YAYILMASI ÜZERİNE, KONT, FRANSA KRALINDAN YARDIM İSTEMEK ZORUNDA KALDI. FRANSA KRALI IV. PHILIPPE (GÜZEL FİLİP) BÖLGEYİ İŞGÂL AMACIYLA YARDIMI KABUL ETTİ.

22

ANCAK KRALIN BU PLANINI SEZEN KONT, İSYANCILARLA BİRLEŞEREK, ÇOĞUNLUĞU PİYADELERDEN OLUŞAN BİR ORDU KURDU. 1302'DE COURTRAİ (KURTRE)'DE MEYDANA GELEN SAVAŞTA HAFİF PİYADELER, KRALIN ZIRHLI SÜVARİ BİRLİKLERİNİ KOLAYLIKLA YENİLGİYE UĞRATTILAR.

DEREBEYLERİNİN HİMAYESİNDEN KURTULMAK DÜŞÜNCESİNDE OLAN BURJUVALAR, SINIF MÜCADELELERİ NEDENİYLE BÖLÜNMÜŞ OLMALARINA VE HER BİR KESİM FARKLI GÜÇLER (KRAL-KİLİSE-SOYLULAR) TARAFINDAN DESTEKLENMESİNE RAĞMEN ARALARINDAKİ BİRLİĞİ KORUMAYI VE....

...SONUNDA KRALIN DESTEĞİNİ KAZANMAYI BAŞARDILAR. GEREK KRALA OLAN YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN, GEREKSE SAHİP OLDUKLARI HAKLARIN KRALİYET SÖZLEŞMELERİYLE BELİRLENMESİNDEN SONRA....

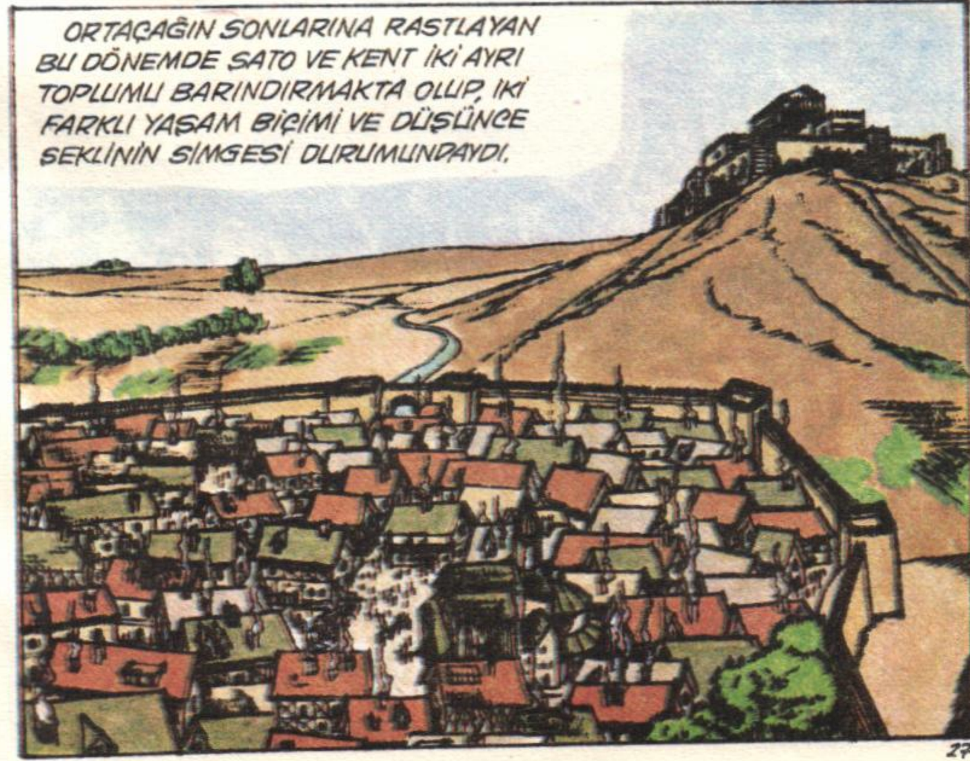

...YEREL YÖNETİMİ, ADALET MEKANİZMASINI VE ORDUNUN DENETİMİNİ ELLERİNE GEÇİRDİLER. BÖYLECE ŞEHİRLERİN DÜZENİ VE ASAYİŞİ YENİDEN SAĞLANDI.

FRANSA'DA BU YOLLA KURULAN KOMÜNLER KRALA OLAN BAĞLILIK-LARINI SÜRDÜRMELERİNE RAĞMEN, İTALYA VE ALMANYA'DA KURULMUŞ OLAN KOMÜNLER HEMEN HEMEN BAĞIMSIZ BİRER DEVLET NİTELİĞİNDEYDİLER.

25

ANCAK YİNE DE HİÇBİRİ, BİR KRAL YA DA DEREBEYİYLE BAĞIMSIZLIK KONUSUNDA MÜCADELE ETME GÜCÜNE SAHİP DEĞİLDİ.
BU NEDENLE ARALARINDA BİR BİRLİK KURMA YOLUNA GİTTİLER. KUZEY DENİZİ İLE BALTIK DENİZİ'NE KIYISI OLAN ALMAN ŞEHİRLERİ "HANSA BİRLİĞİ" ADI ALTINDA BİRLEŞTİLER.
26

BIR DIĞER İTTİFAK İSE ALMAN İMPARATORU FREDERİK BARBAROS'A KARŞI LOMBARDİYA KENTLERİ ARASINDA KURULDU. İSPANYOLLAR İSE KRALİYET AİLESİYLE SOYLULARA KARŞI HAKLARINI KORUMAK AMACIYLA KOMÜN DERNEKLERİ ŞEKLİNDE ÖRGÜTLENMİŞ BULUNUYORLARDI.

ORTAÇAĞIN SONLARINA RASTLAYAN BU DÖNEMDE ŞATO VE KENT İKİ AYRI TOPLUMU BARINDIRMAKTA OLUP, İKİ FARKLI YAŞAM BİÇİMİ VE DÜŞÜNCE ŞEKLİNİN SİMGESİ DURUMUNDAYDI.
27

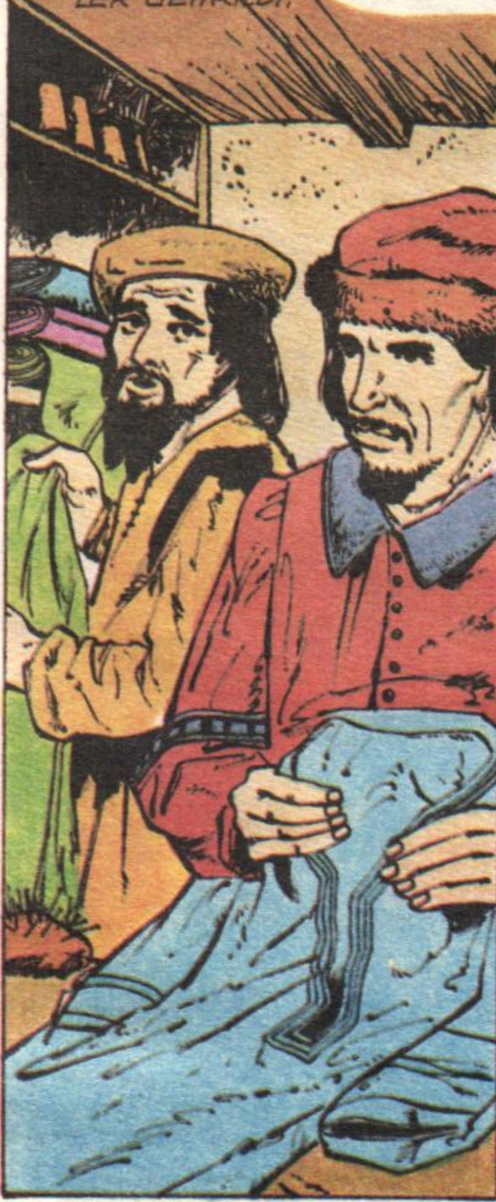

DEREBEYİNİN İDEALİ NASIL BİR KAHRAMAN VEYA AZİZ OLMAKSA, BURJUVANIN DA İDEALİ ÇALIŞMAK VE SONUNDA ZENGİN OLMAKTI.

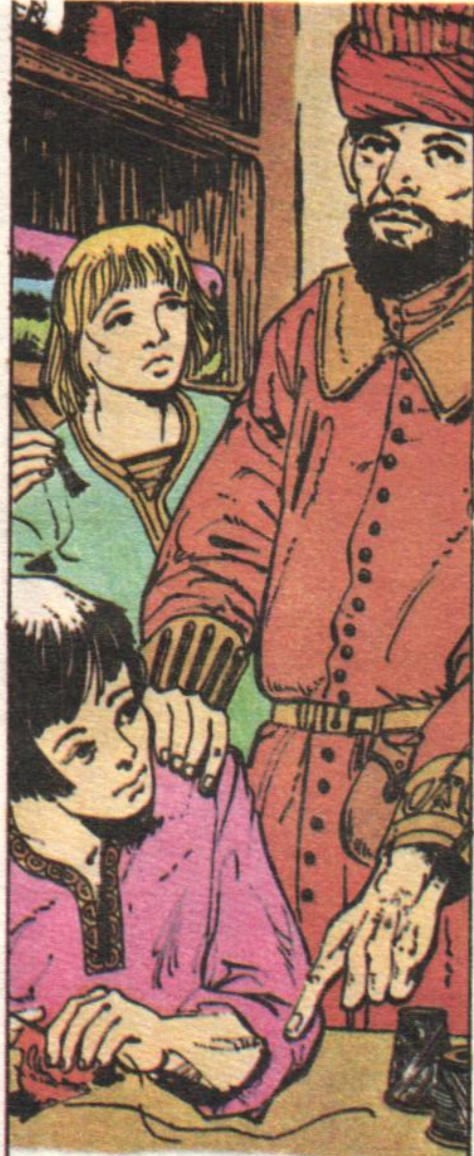

BU NEDENLE SOYLULARIN ÇALIŞA-RAK PARA KAZANMA KONUSUNA GÖSTER-DİKLERİ TEPKİYİ DOĞRU BULMAMAKTAYDILAR.
28

ATÖLYE SAHİBİ USTA, TÜCCAR VE BANKER İÇİN ÇALIŞMA VAZGEÇİLMEZ BİR UĞRAŞTI VE ÇALIŞMAYA YALNIZCA PAZAR GÜNLERİ İLE RESMİ VE DİNİ BAYRAMLARDA ARA VERİLİRDİ.

ZENGİNLİK KAVRAMI İLE BİRLİKTE PARA KAVRAMI DA ÖNEM KAZANMAYA BAŞLADI. DEREBEYLİK DÖNEMİNDE NASIL ZENGİNLİ-ĞİN SEMBOLÜ TOPRAKSA, BU DÖNEMDE DE PARAYDI.
29

PARA SİRKÜLASYONUNUN ARTIŞI, BANKERLİK VE BORSA FAALİYETLERİNİN DE GELİŞMESİNE YOL AÇTI. TİCARETTE RİSKİ AZALTAN SİGORTACILIK ÖNEM KAZANDI.
KİLİSE BÜTÜN ORTAÇAĞ BOYUNCA TİCARETTE "UYGUN FİYAT" POLİTİKASININ UYGULANMASINA ÖZEN GÖSTERMİŞTİ. BUNA GÖRE BİR ÜRÜNÜN SAHİP OLDUĞU DEĞERİ KITLIK DAHİ DEĞİŞTİREMEZDİ. ANCAK DAHA SONRA ARZ VE TALEP DOĞRULTUSUNDA BİR FİYAT UYGULAMASINA GEÇİLDİ.
30

EKONOMİK KURALLARIN SÜREKLİ DEĞİŞTİĞİ BU DÖNEMDE MESLEK KURULUŞLARININ FAALİYETLERİ ESNAF LONCALARI TARAFINDAN DÜZENE SOKULDU. FIYATLARIN BELİRLENMESİ VE KALİTE KONTROLÜ KONUSUNDA YENİ DÜZENLEMELER GETİRİLDİ.

ÇIRAKLARIN EĞİTİMİNE ÖNEM VERİLEREK ATÖLYELER BÜNYESİNDE YENİ MESLEK OKULLARI AÇILDI. BURAYA DEVAM EDEN ÖĞRENCİLER BIZZAT ATÖLYENIN SAHİBİ OLAN USTALARINDAN MESLEKLERİ KONUSUNDA EĞİTİM GÖRÜR VE İŞÇİ STATÜSÜYLE HAYATA ATILIRLARDI.

31

HALKIN YÖNETİMLE İLGİLİ KARARLARDA SÖZ SAHİBİ OLDUĞU ÖZERK ŞEHİRLERDE ESNAF LONCALARININ BİRER TEMSİLCİSİ BULUNURDU.

LONCA AYNI ZAMANDA ÜYELERİNİN SOSYAL GÜVENLİĞİNİ SAĞLAMAKLA DA YÜKÜMLÜYDÜ.

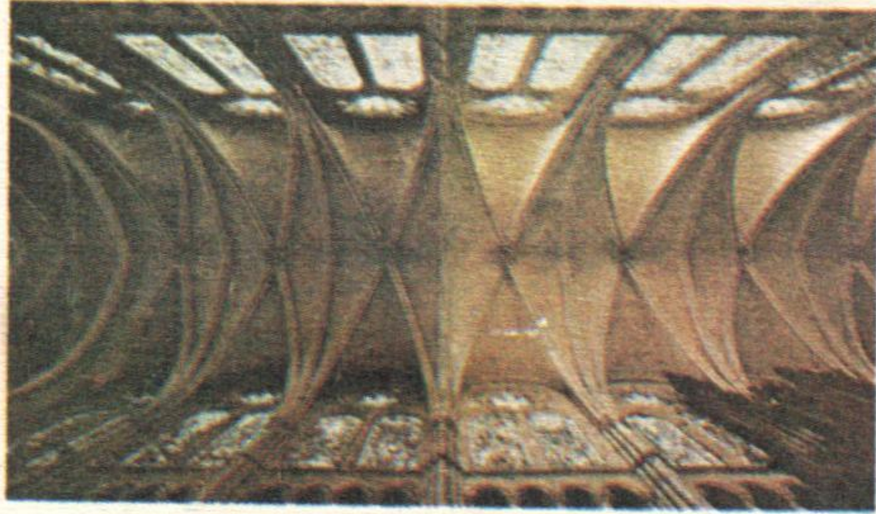
XII. YÜZYILIN ORTALARINA DOĞRU MİMARİ ALANINDA YENİ BİR TARZ GELİŞTİRİLMEYE BASLANDI. "GOTİK" ADI VERİLEN BU TARZIN EN GÜZEL ÖRNEKLERİ KATEDRALLERDİR.

32

ADI GEÇEN GOTİK YAPILARIN, DAHA ÖNCEKİ MİMARİ TARZ
OLAN ROMAN MİMARİSİ İLE ARALARINDA BÜYÜK BİR BEN-
ZERLİK MEVCUTTUR. TEMEL FARK, KULELERDE UYGULA-
NAN YÜKSEKLİK VE HAREKETLİLİKTİR. İNCE KURŞUN ÇU-
BUKLARLA AĞ GİBİ ÖRÜLEN DEVASA VİTRAYLAR, IŞIĞIN İÇE-
RİYE SIZDIĞI GENİŞ AÇIKLIKLARI ÖRTER.

IŞIK BU VİTRAYLARDAN GEÇEREK KATEDRALLERİN İÇE-RİSİNE, RENK HÜZMELERİYLE AKIP, GÜNEŞE GÖRE YER DEĞİŞTİRMEKTEDİR. VİTRAYLARDA İŞLENEN KONU BİZANS FRESKLERİNDE OLDUĞU GİBİ DİNİ TEMALARDIR.

34

GOTİK MİMARİ, PARİS, COLOGNE (KOLOYN), MİLANO, SALİSBURY (SALİSBÖRİ) TOLEDO vb. ŞEHİRLERİN KATEDRALLERİNDE UYGULANMIŞTIR.

ANCAK AYNI TARZA ŞATOLAR VE RESMİ BİNALARDA DA RASTLANMAKTADIR. BU TARZA ÖRNEK OLARAK BRUGES (BRÜJ), NUREMBERG (NÜRMBERG) SARAYLARINI, SARAGOSA HAL BİNASINI, VENEDİK DÜK SARAYINI GÖSTEREBİLİRİZ.

35

MİMARİ ALANDA ULAŞILAN BU ASAMA, ÜNİVERSİTELERE DE SIÇRAMAKTA GECİKMEDİ. YÜKSEK DÜZEYDE ÖĞRETİMİN YAPILDIĞI VE BİLİMSEL ARAŞTIRMALARIN GERÇEKLESTİRİLDİĞİ ÜNİVERSİTELER...

... İLAHİYAT, TIP, MEDENİ HUKUK VE KİLİSE KANUNU GİBİ KONULARIN ARAŞTIRILDIĞI ÇEŞİTLİ FAKÜLTELERE AYRILMIŞ BULUNUYORDU.

36

BUNLARIN BİR BÖLÜMÜ PARIS ÜNİVERSİTESİ'NDE OLDUĞU GİBİ PROFESÖRLER TARAFINDAN YÖNETİLİR. DİĞERLERİ (MESELA BOLOGNE/BOLOYN ÜNİVERSİTESİ) BİZZAT ÖĞRENCİLER....

...TARAFINDAN İDARE EDİLİRDİ. XIII. YÜZYILIN ÖTEKİ ÜNLÜ BİLİM KURUMLARI, İNGİLTERE'DE CAMBRIDGE (KEMBRİÇ) VE OXFORD, İTALYA'DA PADUA VE NAPOLİ, İSPANYA'DA COIMBRA (KOIMBRA), PORTEKİZ'DE İSE LİZBON ÜNİVERSİTELERİYDİ.

BURALARDA DEVRİN TANINMIŞ FİLOZOFLARI VİNCENT DE BEAUVAIS (VENSAN DÖ BOVE), ALBERT LE GRAND (BÜYÜK ALBER), ALEXANDRE DE HALLE (ALEKSANDIR DÖ HAL), ROGER BACON (ROCIR BEYKIN), JEAN DE LA ROCHELLE (JAN DÖ LA ROŞEL) VE THOMAS D'AQUIN (TOMAS DAKEN) TARAFINDAN DERS VERİLİRDİ.

AYNI DÖNEMDE EDEBİYAT ALANINDA DA BÜYÜK GELİŞMELER KAYDEDİLDİ. RESMİ YAZIŞMALARDA VE BİLİM ALANINDA KULLANILAN LATİNCE'NİN YERİNİ ZAMANLA, ÇAĞDAŞ DİLLERİN TEMELİNİ OLUŞTURAN YEREL AĞIZLAR ALDI.

38

ANCAK BÜTÜN BU İHTİŞAM, XIV. YÜZYILDAN İTİBAREN BAŞLAYAN VE XV. YÜZYILIN ORTALARINA KADAR SÜREN BİR DİZİ FELAKETLE SARSINTIYA UĞRADI.

ÇAĞDAŞ ARAŞTIRMACILAR BU DÖNEMİN BAZI İKLİM DEĞİŞİKLİKLERİ İLE AYNI ZAMANA RASTLADIĞINI YAZARLAR. HAVALARIN BİRDENBİRE SOĞUMASI VE NEM ORANININ ARTMASI TARIMI OLUMSUZ YÖNDE ETKİLEDİ.

39

YETERLİ ÜRÜN ALINAMAMASI NEDENİYLE 1315 YILINA DOĞRU AVRUPA'DA BÜYÜK BİR KITLIK BAŞGÖSTERDİ. BU OLAY AYNI ZAMANDA TEKNİK GELİŞMELERİN VE FETİHLERİN DURULDUĞU DÖNEME RASTLAR.

YETERSİZ BESLENME, HASTALIK VE SALGINLARA YOL AÇTI. 1346 YILINDA ASYA'DAN KAYNAKLANAN VE AKDENİZ LİMANLARINDAN BÜTÜN AVRUPA'YA YAYILAN....

... KARA VEBA, İNSANLARIN KİTLELER HALİNDE ÖLMELERİNE NEDEN OLDU. SALGININ YAYILMASINDA EN ÖNEMLİ ROLÜ, FARELER VE PİRELER OYNAMAKTAYDI.
SALGINDAN SADECE İSKANDİNAVYA, POLONYA VE RUSYA GİBİ SOĞUK İKLİM KOŞULLARININ ETKİSİNDEKİ BÖLGELER KURTULABİLDİ. AVRUPA İSE BİRKAÇ YIL İÇİNDE NÜFUSUNUN 1/3'İNİ YİTİRMEK ZORUNDA KALDI.
41

VEBANIN YANI SIRA GRİP, ÇİÇEK GİBİ SALGIN HASTALIKLAR XV. YÜZYILIN ORTALARINA KADAR ETKİNLİKLERİNİ SÜRDÜRDÜLER.

NÜFUSUN, DOLAYISIYLA İNSAN GÜCÜNÜN AZALMASI SONUCU ÇOK SAYIDA EKİLEBİLİR ALAN TERK EDİLDİ VE TARLALAR ÇAYIRLARA DÖNÜŞTÜ. ÖZELLİKLE İNGİLTERE VE İSPANYA'DA BU NEDENLE TARIMIN YERİNİ HAYVANCILIK ALDI. PARA DEĞERİNİ YİTİRDİ.

BÜTÜN BU SORUNLARIN YANI SIRA SİYASİ ALANDA DA GENEL BİR HOŞNUTSUZLUK HÂKİMDİ. BİRKAÇ YIL ÖNCE FLANDR KONTLUĞU İLE YAPTIĞI SAVAŞI KAYBETMİŞ OLAN FRANSA KRALI GÜZEL FİLİP, PAPA'NIN PİSKOPOSLARIN ATANMASI KONUSUNDA KENDİSİNE DANIŞMAMASINA MÜTHİŞ İÇERLEMEKTEYDİ.

PAPA VIII. BONIFACIUS'UN KENDİSİNİ AFOROZ ETMESİ ÜZERİNE BİR KOMPLO DÜZENLEYEREK BU MAKAMA BİR FRANSIZ PİSKOPOSUNUN GETİRİLMESİNİ SAĞLADI VE PAPALIK MAKAMINI FRANSA'DAKİ AVİGNON (AVİNYON) KENTİNE TAŞIDI.
43

BU ARADA GÜZEL FİLİP'İN KIZI İSABELLE (İZABEL)'İN, İNGİLTERE KRALI II. EDWARD İLE EVLENMESİ, AVRUPA'NIN BU İKİ GÜÇLÜ KRALLIĞININ ARALARINDAKİ REKABETİ....

...BİRAZ OLSUN HAFİFLETTİ. GÜZEL FİLİP'TEN SONRA YERİNE GEÇEN OĞLUNUN 1328'DE VARİS BIRAKMADAN ÖLMESİ ÜZERİNE KIZINDAN OLAN TORUNU (III. EDWARD) FRANSA ÜZERİNDE HAK İDDİA ETMEYE BAŞLADI.

44

BUNDAN TEDİRGİN OLAN FRANSIZ SOYLULARI, KRALİYET ÜYELERİNİN YALNIZCA ERKEK OLANLARININ İKTİDARDA HAK İDDİA EDEBİLECEKLERİ KURALINI GETİREN "SALİEN KANUNU" GEREĞİ, GÜZEL FİLİP'İN YEĞENİ PHİLİPPE'İ, VI. PHILIPPE ADIYLA KRAL İLÂN ETTİLER.

YENİ HÜKÜMDARIN FRANSA TOPRAKLARINDAKİ İNGİLİZ İDARE BÖLGESİ GUYANA'YI KENDİ TOPRAKLARINA KATMAK İSTEMESİ ÜZERİNE, VI. PHİLİPPE İLE FRANSA TAHTINDA GÖZÜ OLAN III. EDWARD ARASINDA TARİHE "100 YIL SAVAŞLARI" ADIYLA GEÇECEK OLAN SAVAŞ PATLAK VERDİ.
45

UZUN YILLAR SÜREN VE SADECE
İKİ KEZ, 1348-1353 YILLARI ARASIN-
DAKİ VEBA SALGINI VE 1360'TAKİ
BRETİGNY (BRETİNYİ) ANLAŞMASI
SIRASINDA ARA VERİLEN SAVAŞ
SONUNDA LOİRE (LUAR) NEHRİNİN
GÜNEYİNDE KALAN BATI FRANSA İLE
CALAİS (KALE) BÖLGESİ,
İNGİLTERE'NİN
ELİNE
GEÇTİ.
46

BOURGUIGNON'LAR
TARAFINDAN DESTEK-
LENEN V. HENRİ (LAN-
CASTER), AZINCOURT
(AZINKUR) SAVAŞI'NDA
FRANSA KRALI VI. CHAR-
LES (ŞARL)'I ESİR
ALDI. KRAL TROYES
(TROY) ANLAŞMASI
İLE OĞLUNU (ONUN DA
ADI CHARLES İDİ)
MİRASTAN MAH-
RUM ETTİ VE YERİ-
NE, KIZINI VERDİĞİ
İNGİLTERE KRALINI
VELİAHT TAYİN
ETTİ.

47

VI. CHARLES'İN 1422'DE ÖLÜMÜ ÜZERİNE FRANSA'DA BİRLİK YENİDEN BOZULDU. BOURGUIGNON'LAR FRANSA TAHTININ YENİ VARİSİNİN İNGİLTERE KRALI VI. HENRY OLMASI GEREKTİĞİNİ İLERİ SÜRERLERKEN, ARMAGNAC'LAR CHARLES'İN OĞLUNU DESTEKLEDİLER. BUNUN ÜZERİNE SAVAŞ YENİDEN BAŞLADI.

48

TAM ORLEANS'IN İNGİLİZLER TARAFINDAN KUŞATILDIĞI BİR SIRADA SAHNEYE, TARİHİN AKIŞINI DEĞİŞTİRECEK OLAN, GÖSTERİŞTEN UZAK, UFAK TEFEK BİR GENÇ KIZ ÇIKTI. JEANNE D'ARC (JAN DARK) ADLI GENÇ KIZ...

... KRALDAN ŞEHRİ SAVUNMAK ÜZERE EMRİNE 5.000 ASKER VERİLMESİNİ İSTEDİ. CHARLES MARTEL'İN BİR SÖYLENTİYE GÖRE 700 YIL ÖNCE ARAPLARA KARŞI KULLANDIĞI KILIÇLA SAVAŞA KATILAN "ORLEANS BAKİRESİ" 1429 YILINDA DÜŞMANI GERİ PÜSKÜRTMEYİ BAŞARDI...
49

...VE BÖYLECE FRANSA'NIN BAĞIMSIZLIK MÜCADELESİ BAŞLAMIŞ OLDU. JEANNE D'ARC'IN DESTEĞİYLE KAZANILMIŞ OLAN REİMS ZAFERİNDEN SONRA...

50

...KRAL, VII. CHARLES ADIYLA REİMS KATEDRALİNDE TAÇ GİYDİ. SARAY ENTRİKALARI SONUCU BOURGUIGNON'LARLA YAPILAN SAVAŞTA ONLARA ESİR DÜŞEN JEANNE D'ARC, İNGİLİZLER TARAFINDAN YARGILANDIĞI ENGİZİSYON MAHKEMESİNDE YAKILARAK ÖLÜME MAHKÛM EDİLDİ. KRAL KENDİSİNİ KURTARMAK İÇİN HİÇBİR MÜDAHALEDE BULUNMAMIŞTI.

'HEMEN HEMEN FRANSA'NIN TAMAMI, XV. YÜZYIL ORTALARINDA BAĞIMSIZLIĞINA KAVUŞTU. SAVAŞIN SONA ERDİĞİ 1453 YILI SONUNDA BÜYÜK ÖLÇÜDE YIPRANMIŞ OLMALARINA RAĞMEN YİNE DE DÖNEMİN EN BÜYÜK SİYASİ GÜÇLERİ, FRANSA VE İNGİLTERE'YDİ.

SAVAŞIN UZUN SÜRMESİNİN NEDENLERİNDEN BİRİ DE, İBERİK YARIMADASININ EN BÜYÜK HIRİSTİYAN KRALLIĞI OLAN (DİĞERLERİ NAVARA, ARAGON VE PORTEKİZ KRALLIKLARI ADINI TAŞIRDI) KASTİLYA KRALLIĞI'NDA, X. ALFONSO (AKILLI ALFONSO)'NUN ÖLÜMÜYLE BAŞLAYAN TAHT MÜCADELELERİYDİ. SONUNDA TRASTAMARA SÜLALESİ, FRANSA'NIN DA DESTEĞİYLE, 1369'DA TAHTI ELE GEÇİRMEYİ BAŞARDI.

51

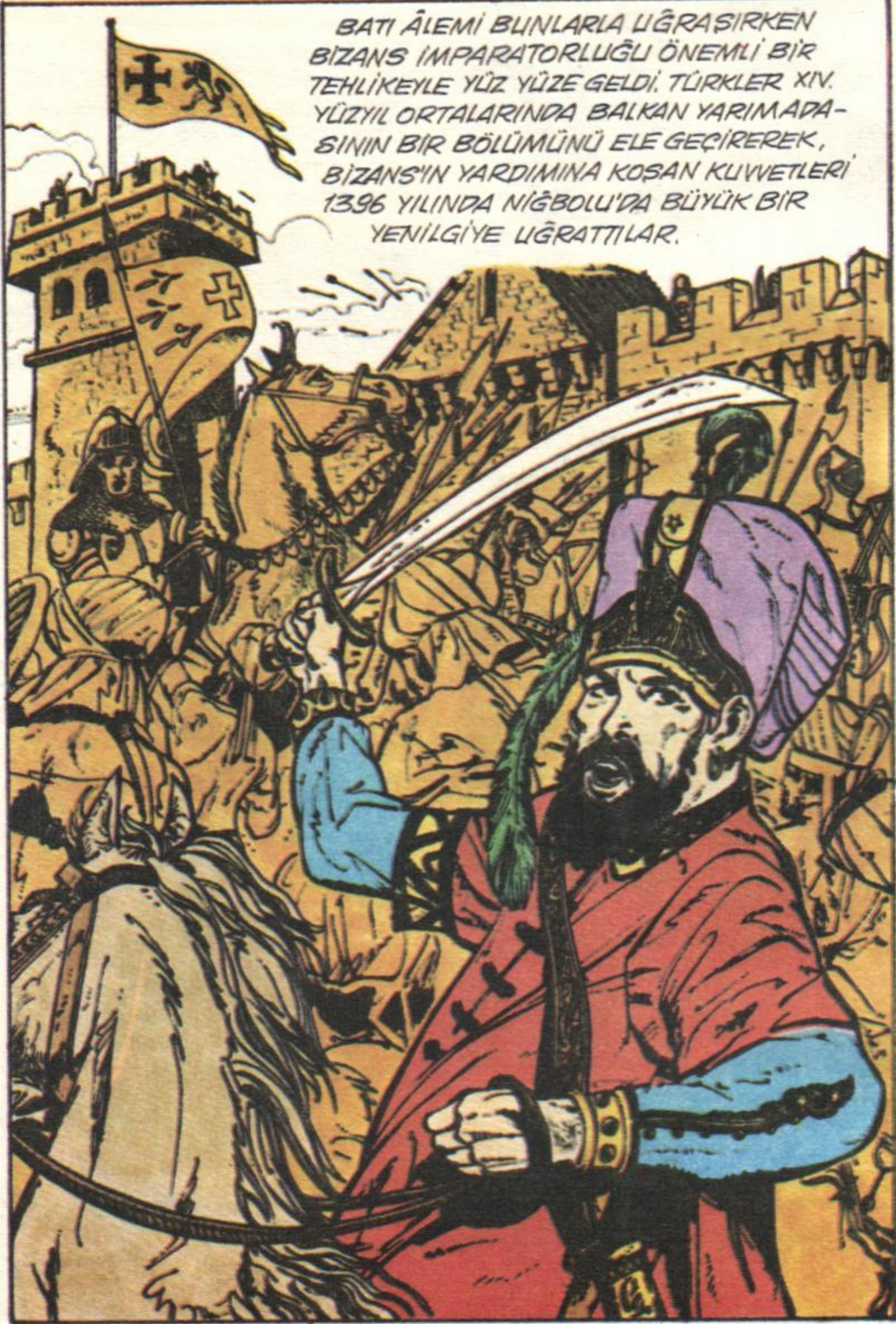

...GERÇEKLEŞTİ. ADI GEÇEN KRALLA KRALİÇENİN 1469'DA EVLENMELERİ İLE YARIMADANIN BİRLİĞİ YENİDEN SAĞLANDI.

KATOLİK KİLİSESİ YÜZ YIL SAVAŞLARI'NIN BİR BÖLÜMÜNDE, BİRİ AVİGNON'DA FRANSA KRALININ HİMAYESİNDE VE YEREL PİSKOPOSLARIN DESTEĞİNDE, DİĞERİ ROMA'DA, İTALYAN PİSKOPOSLARIN DESTEĞİNDE İKİ AYRI PAPA TARAFINDAN İDARE EDİLMİŞTİ.

BU KARMAŞIK DURUMUN YARATTIĞI SORUNLAR, 1415'TE TOPLANAN CONSTANCE (KONSTANS) KONSİLİYLE ÇÖZÜME KAVUŞTURULDU. ALINAN BİR KARARLA PİSKOPOSLAR KURULU PAPA'NIN DA ÜZERİNDE BİR YETKİYE SAHİP OLDU.

BU YETKİ 1431 YILINDA TOPLANAN BASEL KONSİLİNCE DE ONAYLANMASINA RAĞMEN, PAPA IV. EUGÈNE (ÖJEN) TARAFINDAN GEÇERSİZ HÂLE GETİRİLMİŞTİR.
53

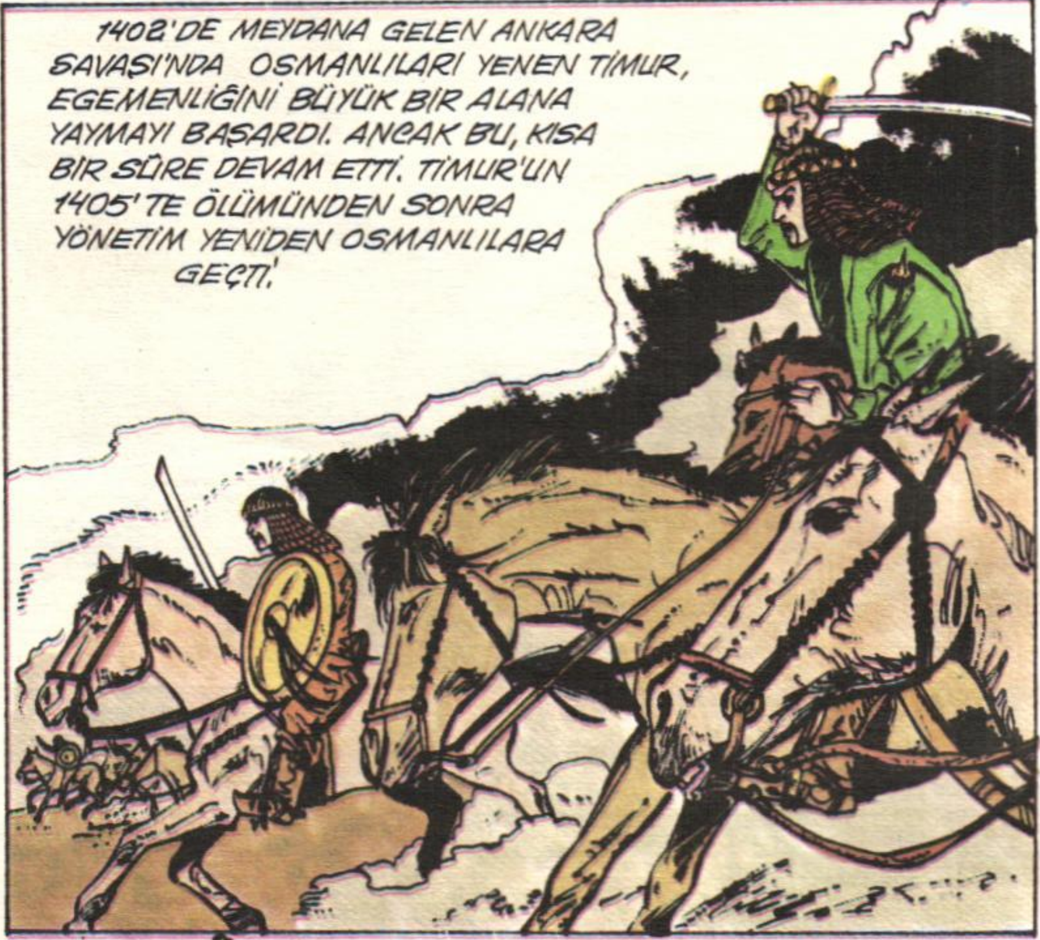

BATI ÂLEMİ BUNLARLA UĞRAŞIRKEN BİZANS İMPARATORLUĞU ÖNEMLİ BİR TEHLİKEYLE YÜZ YÜZE GELDİ. TÜRKLER XIV. YÜZYIL ORTALARINDA BALKAN YARIMADA-SININ BİR BÖLÜMÜNÜ ELE GEÇİREREK, BİZANS'IN YARDIMINA KOŞAN KUVVETLERİ 1396 YILINDA NİĞBOLU'DA BÜYÜK BİR YENİLGİYE UĞRATTILAR.

54

İSTANBUL KUŞATILDI, ANCAK DOĞU-
DA BELİREN TİMUR TEHLİKESİ KARŞI-
SINDA KUŞATMAYA ARA VERİLDİ.
ALTINORDU DEVLETİ'Nİ ORTADAN
KALDIRAN TİMUR, ANADOLU'YU
İSTİLAYA BAŞLADI.

BUNDAN YARARLANAN BİZANS, KUVVET-
LERİNİ YENİDEN BİR ARAYA TOPLAYARAK
ÖTEKİ HIRİSTİYAN KRALLIKLARIYLA
TEMASLARA
BAŞLADI.

55

TİMUR TEHLİKESİNİ ATLATAN OSMANLILAR, YENİDEN BİZANS'A KARŞI SALDIRIYA GEÇTİLER. İLK HEDEFLERİ, ONLARIN MÜTTEFİĞİ DURUMUNDA OLAN MACARLAR OLDU.

56

1444 YILINDA MEYDANA GELEN VARNA MUHAREBESİ, TÜRKLERİN ZAFERİYLE SONA ERDİ.
KISA BİR SÜRE SONRA İSTANBUL FETHEDİLDİ (1453). ŞEHRİ FETHEDEREK FATİH SANINI ALAN II. MEHMED, BURAYI BAŞKENT İLÂN ETTİ. HIRİSTİYANLIĞIN SEMBOLÜ DURUMUNDA OLAN MUHTEŞEM AYASOFYA KİLİSESİ İSE CAMİE ÇEVRİLDİ.
57

ÇOK SAYIDA TARİHÇİ, İSTANBUL'UN FETHEDİL- DİĞİ GÜN OLAN 29 MA- YIS 1453 TARİHİNİ, ORTA- ÇAĞIN SONU OLARAK KABUL ETMEKTEDİR.

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

1273
Önemli bir iktidar boşluğunun yaşandığı uzun bir "Fetret Dönemi" sonunda Roma-Germen tahtına I. Rudolf von Habsburg getirildi. Bir yıl önce İngiltere kralı ilan edilen I. Edward kendisini parlamenter sistemin kurulmasına adadı.

1285
Merkeziyetçi monarşinin en büyük ustalarından olan IV. Philippe (Güzel Filip), Fransa kralı ilan edildi.

1291
Alpler'de yer alan kantonlar kraliyet rejimine karşı geleneksel bağımsızlıklarını korumak amacıyla aralarında süresiz bir pakt imzalayarak İsviçre Konfederasyonu'nu oluşturdular. Efsanevi bağımsızlık kahramanı Guillaume Tell (Giyom Tel)'in tarih sahnesine çıkışı bu döneme rastlar.

1296
Papa VIII. Bonifacius, afaroz ettiği kral Güzel Filip'in emriyle Anagni'deki makamında başarısız bir suikaste uğradı.

1302
Kralın süvari birlikleri Courtrai (Kurtre) Savaşı'nda Flaman milis kuvvetleri tarafından geri püskürtüldüler.

1305-1309
Papalıkla krallık arasındaki anlaşmazlık, kralın 1305'te bu göreve Fransız asıllı V. Clemens (Klemens)'i getirmesi ve papalık makamını 1309'da Avignon (Avinyon)'a taşımasıyla doruk noktasına ulaştı.

1327
Parlamento çalışmalarını İngiltere kralı III. Edward devrinde iki ayrı meclis (kamara) halinde sürdürmeye başladı ve iktidardaki yerini sağlamlaştırdı.

1328
Güzel Filip'in üç oğlunun da arkalarına mirasçı bırakmadan ölmeleri üzerine Capetien'ler (Kapetien) sülalesi sona erdi. Bunun üzerine İngiltere kralı III. Edward ile Philippe de Valois (Filip dö Valua), Fransa tahtında hak iddia etmeye başladılar. Bu sonuncusu Fransız soylularının desteğinde VI. Philippe adıyla kral ilan edildi.

1337
III. Edward'ın buna karşı çıkması üzerine hemen hemen bir asır sürecek olan **"100 Yıl Savaşları"** patlak verdi.

1346
Normandiya'da karaya çıkan İngiliz ordusu, Crecy (Kresi) Savaşı'nda Fransa kralını yenilgiye uğratarak Calais (Kale) limanını ele geçirdi. Bu sırada meydana gelen veba salgını nedeniyle savaşa bir süre ara verilmek zorunda kalındı.

1356
Roma-Germen imparatoru IV. Charles (Şarl) tarafından seçimi düzene sokmak amacıyla **"Altın Mühürlü Ferman"** (Altın Yasası) yayınlandı. Fransa kralı II. Jean (İyi Jan), Poitiers (Puatye)'de İngiltere kralı III. Edward ve oğlu Kara Prens tarafından yenilgiye uğratıldı. Kral esir düştü ve ülke büyük bir anarşiye yuvarlandı.

1360
Fransa ve İngiltere arasında Bretigny (Bretinyi) Anlaşması imzalandı. Bu anlaşmayla birlikte kral,toprakları karşılığında özgürlüğünü elde ediyordu.

1369
II. Jean'ın yerine geçen V. Charles, İngilizlerin eline geçen toprakları geri almak amacıyla harekete geçti. Aynı tarihlerde Kastilya kralı don Pedro'yu Montiel Savaşı'nda yenen Trastamaralı Enrique (Enrik), krallığı eline geçirdi.

1380
Bu tarihte Fransa tahtına geçmiş olan VI. Charles, akli dengesi bozulduğu gerekçesiyle 1392'de tahttan uzaklaştırıldı.

1385
Portekiz'in boş bulunan tahtına Coimbra (Koimbra) "cortes" (kortes)'leri tarafından I. Juan (Huan) getirildi ve onunla Portekiz'i 1580 yılına kadar yönetecek olan Aviz sülalesi devri başladı.

1399
İngiltere'de soylular parlamento tarafından görevden alınan kral II. Richard (III. Edward'ın halefi)'a karşı bir isyan başlattılar. Bunun üzerine tahta Henry of Lancaster (Henri of Lankestır) getirildi ve IV. Henry adıyla göreve başladı.

1407
Armagnac (Armanyak)'ların şefi olan Orléans dükünün Bourgogne (Burgoyn) dükü Korkusuz Jean (Jan) tarafından öldürülmesi üzerine Bourguignon (Burginyon)'larla Armagnac'lar arasında bir iç savaş meydana geldi.

1415
Fransa'nın soyluları arasında patlak veren bu iç savaşı fırsat bilen İngiltere yeniden saldırıya geçti (1413). Bourguignon'lar desteğindeki İngiliz ordusu, Armagnac'ları Azincourt (Azinkur) Savaşı'nda yenilgiye uğrattı. Portekiz kralı I. Juan (Huan) ise aynı dönemde Kuzey Afrika'daki Septe Boğazı'nı ele geçirmiş bulunuyordu.

1420
Kral İngilizler ve Bourguignon'larla imzalanan Troyes (Troy) Anlaşması gereğince Armagnac'lar tarafından desteklenen büyük oğlunu mirastan mahrum etmek zorunda kaldı.

1422
Fransa kralı VI. Charles ve İngiltere kralı V. Henry öldü. Bourguignon'ların Fransa tahtına yeni İngiltere kralı VI. Henry'yi, Armagnac'ların ise kralın büyük oğlu VII. Charles'i getirmek istemeleri üzerine savaş yeniden başladı. İngilizler ve Bourguignon'lar büyük zaferler elde ederek ilerlemeye devam ettiler ve Orléans'ı kuşattılar. Bu sırada tarih sahnesine Jeanne d'Arc (Jan Dark) adlı bir genç kız çıktı.

1429
Jeanne d'Arc komutasındaki Fransız birlikleri Orléans'ı kurtarmayı başardılar. Daha sonra Reims'i zaptederek krala burada taç giydirdiler. Ertesi yıl (1430) Bourguignon'lar tarafından esir edilen Jeanne d'Arc, İngilizlere teslim edildi ve yakılarak öldürüldü.

1435
Arras Anlaşması'nın imzalanmasıyla VII. Charles'ın krallığı Bourguignon'larca da onaylandı. Kral ertesi yıl Paris'e girdi.

1437
Bu tarihten itibaren tahta, Habsburg sülalesi egemen oldu ve bu nüfuzunu XIX. yüzyıla kadar korudu.

1449
Fransızlar tarafından başlatılan toprak mücadelesi 1453 yılında doruk noktasına ulaşarak 1558 yılına kadar Calais dışındaki bütün yerler İngilizlerden geri alındı.

1453
York dükünün İngiltere kralı VI. Henry'ye başkaldırması üzerine York'larla Lancester'ler arasında, tarihe **"İki Gül Savaşı"** adıyla geçecek olan savaş patlak verdi. İstanbul, Osmanlı padişahı II. Mehmed tarafından zaptedildi ve Osmanlı İmparatorluğu'nun başkenti oldu. Bu fetihle birlikte ortaçağ sona eriyor, yeniçağ başlıyordu.

1461
Fransa tahtına bu tarihte VII. Charles'ın yerine XI. Louis (Lui) geçti. Onunla birlikte merkezi idarenin güçlendiği görülmektedir.

1469
İspanya'da Aragon tahtının varisi Prens Ferdinand ile Kastilya prensesi İsabelle (İzabel) evlendiler.

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

GELECEK SAYI:

OSMANLI İMPARATORLUĞU I
Beylikten Devlete

BAYİNİZDEN ŞİMDİDEN AYIRTINIZ